

Oslo

Oslo voksenopplæring Helsfyr

UTDANNINGSVALG FOR VOKSNE

Kursplan

Kursplan

Utdanningsvalg
for voksne

Innholdsfortegnelse

Side 5 Kursplan

Side 15 Årshjul

Side 17 Plan for skoleåret

Side 23 Kilder

Side 25 Vedlegg

KU
RS
PL
AN
UK
RS
PL
NA

Utdanningsvalg for voksne – kursplan

1) Innledning

I prosjektet utdanningsvalg for voksne baserer vi undervisningen på læreplanen i utdanningsvalg på ungdomstrinnet og læreplanen i norsk og samfunnsfag for voksne innvandrere.

Utdanningsvalg for voksne skal bidra til at deltakerne utvikler en trygg identitet og blir i stand til å ta gode karrierevalg, basert på kunnskap om sine personlige interesser og forutsetninger, og kunnskap om muligheter og krav i utdanningssystemet og arbeidslivet. Gjennom faget skal deltakerne utvikle kompetanse i å håndtere overganger i livet, som overgangen fra norsk kurs til videregående skole eller introduksjonsprogram til arbeidsliv.

I et samfunnsperspektiv er det viktig at minoritetsspråklige har kunnskap om ulike utdanningsveier, om verdien av å delta i arbeid og om hvordan arbeidsmarkedet endrer seg. En veloplyst befolkning tar bedre og mer informerte valg (NOU 2016: 22). Deltakerne i introduksjonsprogrammet oppgir at det er vanskelig å få kunnskap og oversikt over det norske arbeidsmarkedet og utdanningssystemet (Lillevik & Tyldum, 2018). Vår erfaring tilsier at språklige barrierer gjør at det er vanskelig å orientere seg på egenhånd. I tillegg er det store forskjeller mellom ulike land sine utdanningssystem og arbeidsmarked. Kurset utdanningsvalg for voksne har ambisjoner om å bidra til å skape en naturlig sammenheng mellom skole og arbeidsliv og motvirke utenforskap blant nyankomne flykninger.

Utdanningsvalg for voksne er et kurs hvor aktivitetene bør foregå på andre læringsarenaer enn i klasserommet. Bedriftsbesøk og skolebesøk er hensiktsmessig for at deltakerne skal få erfaringer med ulike yrkesretninger. Målet er at erfaringene skal bidra til refleksjon rundt og forståelse for det norske arbeidsmarkedet, samt egne interesser og evner. Kurset skal også bidra til å styrke samarbeidet mellom voksenopplæringen og NAV, og mellom deltakerne, NAV, voksenopplæringen og lokalt arbeidsliv. Sammen med veiledning fra programrådgiver skal kurset legge til rette for kunnskapsbaserte valg av utdanning og yrke.

I undervisningen baserer vi oss på ferdighetsmålene på B1 nivå både når det gjelder lytte, snakke, lese, skrive og digitalt. Dette er på grunn av kravet om å bestå nivå B1 i norsk for å komme inn på videregående skole i Oslo¹. Kravet er satt for at deltakerne skal ha gode muligheter til å gjennomføre videregående, og få resultater som gjør at de kan hevde seg videre i jobb eller høyere utdanning.

1) Deltakere over 25 år gjennomfører enten den ordinære norskprøven i regi av Kompetanse Norge eller går opp til en prøve hos voksenopplæringen sitt servicesenter. Deltakere under 25 år gjennomfører en test på språksenteret.

2) Målgruppe

Målgruppen for dette prosjektet er nyankomne flyktninger i introduksjonsprogrammet. Deltakerne skal ha et ønske om å ta videregående opplæring. Flertallet av prosjektets deltakere søker seg til videregående i løpet av prosjektet og har mål om å starte på videregående etter prosjektets slutt.

Grunnet Oslo kommunes regler for inntak til videregående skole må deltakerne i kurset være på nivå A2, på vei mot B1 i norsk. Dette er også nødvendig for å kunne følge undervisningen, som innebærer refleksjons- og diskusjonsoppgaver om utdanning, arbeid og samfunn.

3) Metoder

Erfaringsbasert læring

Utprøving er en viktig del av faget Utdanningsvalg for ungdomstrinnet og for kurset utdanningsvalg for voksne. Utprøving kan skje i bedrift eller offentlig sektor gjennom hospitering, jobbskygging eller praksis, eller som bedriftsbesøk i fellesskap. Alle elevene bør også få prøve ut minst en videregående linje på en videregående skole. Det er også mulig å teste ut arbeidsoppgaver innenfor ulike yrker på den årlige utdanningsmessen.

Vi er inspirert av Kolbs læringsteori (*Haug 2018: 68*), der læring er en syklus fra erfaring, til refleksjon, konklusjon og handling. Etterarbeid med evaluering og refleksjon er like viktig som selve utprøvingen. Slik legger vi til rette for at elevene kan lære av sine nye erfaringer i etterkant av en utprøving, observasjon eller samtale med studenter eller yrkesaktive. Kolbs læringsyklus har fokus på den indre prosessen, men gjennom å løfte diskusjoner opp i klasserommet får elevene delt sine interne læringsprosesser med de andre deltakerne, og deres ulike tanker utvikler seg i samspill med hverandre.

VFL - Vurdering for læring

Vi opplever at læringsmetoden “vurdering for læring” (VFL) favner kurssets behov veldig godt. Vurdering for læring er både et teoretisk konsept og et praktisk verktøy som kan brukes i undervisningen. Metoden oppfordrer deltakeren til å ta aktiv del i egen læring fram mot konkrete mål – som for eksempel B1 i norsk skriftlig. Vurdering for læring legger til rette for at deltakeren lærer seg å bli mer selvstendig og har kontroll på egen læring.

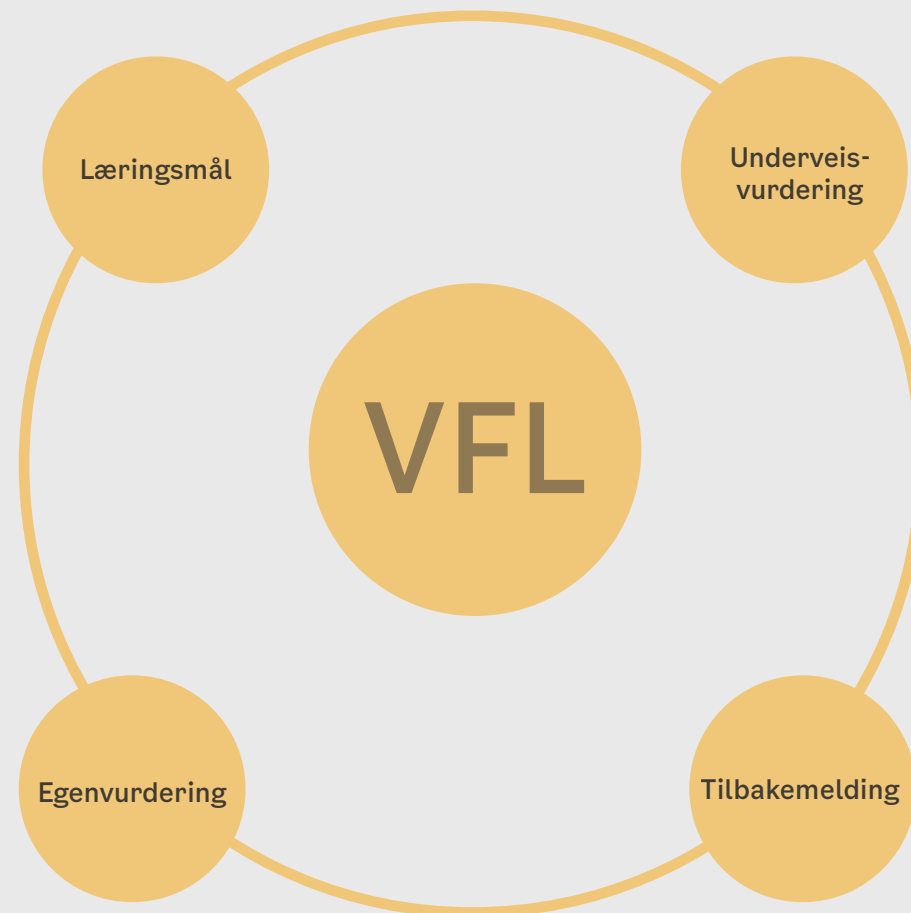
Det er spesielt fire prinsipper som har vist seg å ha dokumentert effekt på læringsutbytte for den enkelte deltaker:

- forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem
- får tilbakemeldinger fra medelev og lærer som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen
- får råd om hvordan de kan forbedre arbeidet
- er involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling (*UDIR 2020*).

I praksis så bruker vi for eksempel sjekklister slik at eleven kan vurdere eget arbeid med mål hentet fra B1 læreplan. I undervisningen legger vi opp til spørsmål som legger til rette for refleksjon over egen læring og øvelser som gjør at deltakeren selv må beskrive hva som må læres for et høyere norsknivå.

Gjennom VFL synliggjøres mål på en konsekvent og beskrivende måte. Det bidrar til at læreren hele tiden må kommunisere læringsmål og krav for måloppnåelse. VFLs måte å tilpasse læringsmaterialet på har dokumentert effekt på deltakere i alle aldre og i alle fag, og er derfor godt tilpasset voksenopplæring (*Fjørtoft 2009*).

VFL

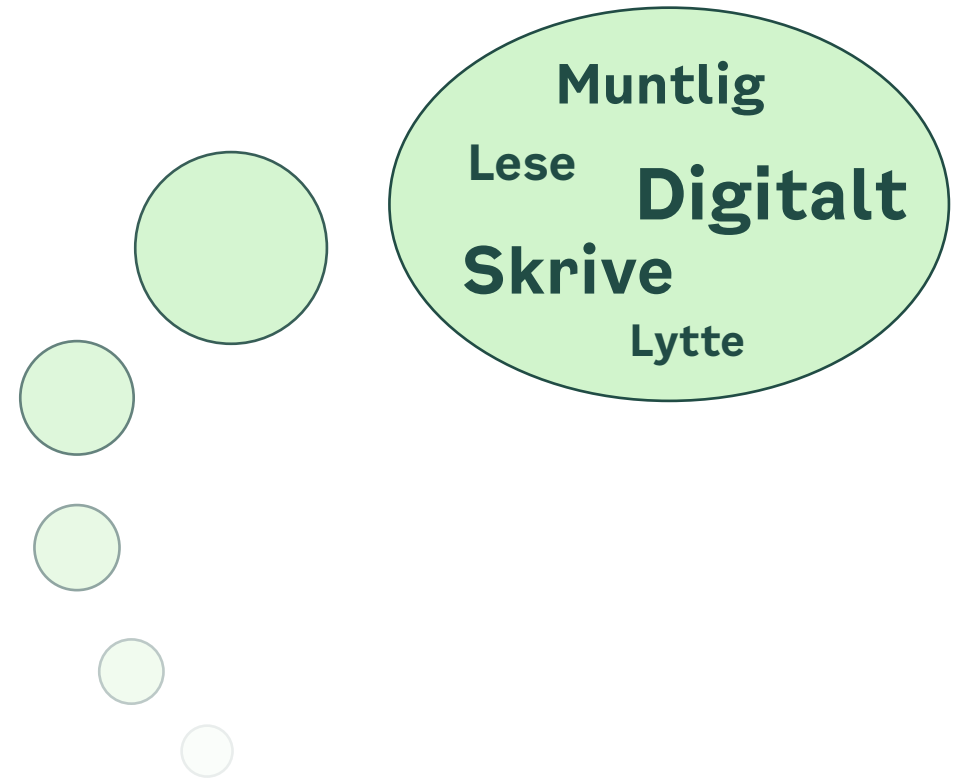
4) Grunnleggende ferdigheter

Gjennom ulike temaer og øvelser skal fokuset være å styrke deltakerne sine grunnleggende ferdigheter. Både for å kunne ta selvstendige valg om egen fremtid og gjennomføre videregående på et tilfredsstillende nivå er det nødvendig med gode ferdigheter innen lytte, lese, skrive, muntlig og digitalt. Vi har koblet sammen utvalgte grunnleggende ferdighetene i faget utdanningsvalg for ungdomstrinnet og norsk nivå B1 for å skape et passende tilbud for voksne som skal søke seg til videregående skole.

Muntlige ferdigheter i faget utdanningsvalg innebærer å diskutere muligheter og utfordringer og å lytte, gi respons og stille spørsmål. Videre betyr det å presentere egne kunnskaper og erfaringer. Muntlige ferdigheter på B1 nivå er blant annet å kunne fortelle om egne erfaringer, planer, håp og forventninger. Å kunne kort begrunne og forklare meninger, handlinger og planer. Deltakerne skal i prosjektet holde forberedte presentasjoner om kjente emner innen utdanning og arbeidsliv, både med og uten digitale presentasjonsverktøy. Mot slutten av kurset skal deltakerne kunne presentere seg selv og egen kompetanse og svare på spørsmål i forbindelse med et jobbintervju.

Å kunne skrive i utdanningsvalg og på B1 nivå innebærer å gi en enkel, sammenhengende framstilling av drømmer, ambisjoner og framtidsplaner, samt dokumentere og dele erfaringer. Videre handler det om å ta notater til bruk i egen vurdering og refleksjon over egen læring. På B1 nivå skal deltaker også kunne skrive en jobbsøknad, eventuelt fylle ut en elektronisk søknad, og bruke tekstbehandlingsverktøy for å skrive en CV.

Å kunne lese i utdanningsvalg innebærer å innhente og forstå relevant informasjon fra ulike kilder, på B1 nivå gjelder dette spesielt knyttet til egne interesser og egen jobb. Det er viktig å kunne søke på, navigere i og finne informasjon på ulike nettsteder som for eksempel vilbli.no. For å være klar for videregående opplæring må deltakerne kunne lese og forstå hovedtrekk i fag- og arbeidsrelaterte tekster, samt lese og forstå sammensatte tekster, for eksempel nettsider med tekst, lyd og bilder. Deltakerne i prosjektet vil også bli utfordret på å oppfatte en argumentasjonsrekke i drøftingen av et gitt emne, uten at de nødvendigvis får med seg alle detaljene.

Digitale ferdigheter i utdanningsvalg er å kunne søke, vurdere, velge ut, bruke og ta vare på informasjon. Videre innebærer det å bruke digitale verktøy og medier til å dokumentere eget læringsarbeid og erfaringer. Utviklingen av digitale ferdigheter i utdanningsvalg handler om å utøve kildekritikk og sammenstille ulik digital informasjon.

Når det gjelder å lytte på B1 nivå er det forventet at deltakerne forstår hovedinnholdet i klar, normert tale om emner en kjenner fra arbeid, utdanning, hjem og fritid. I tillegg er det nødvendig å forstå relevante faguttrykk knyttet til egen arbeidssituasjon på en eventuell læreopplæringsplass eller deltidsjobb, samt forstå viktige poenger i radio- og tv-programmer om aktuelle saker eller temaer av personlig eller faglig interesse.

5) Hovedområder

Vi deler opp kursplanen i utdanningsvalg for voksne i to hovedområder, basert på læreplanen i faget utdanningsvalg for ungdomstrinnet. De to hovedområdene er veldig generelle, og åpner for mye frihet for lærer. Vi har i tillegg valgt ut noen mer konkrete temaer, som gjør det lettere for lærer å utarbeide opplegg.

Karrierekompetanse

Å utvikle karrierekompetanser handler om å forstå og utvikle seg selv og egen læring, og å utvikle en trygg identitet. Det handler også om å utforske utdanningsmuligheter og arbeidslivet. Dette inkluderer ferdigheter i å kunne samle, analysere og ta i bruk informasjon både om utdanning, arbeid og seg selv. Ferdigheter i å håndtere overgangsfaser i livet og ferdigheter i å ta valg og forstå konsekvenser av valg, skal også være en del av kurset.

Det kan dreie seg om overgangen mellom skole og arbeidsliv, overgang fra en jobb til en annen, eller fra jobb til videre utdanning. Deltakerne må oppleve karrierelæringen som helhetlig og relevant. Karriere er ikke bare jobb og utdanning, men avhenger av enhvers livssituasjon.

Livsmestring

I utdanningsvalg for voksne handler det tverrfaglige temaet livsmestring om at deltakerne lærer å håndtere medgang, motgang, utfordringer og overganger på best mulig måte. Gjennom læring og samhandling i faget skal deltakerne få innsikt i hvilke faktorer som har betydning for livsmestring og karrierevalg, bli forberedt på deltakelse i arbeid og livslang læring, og få muligheter til å utvikle et positivt selvbilde og en trygg identitet.

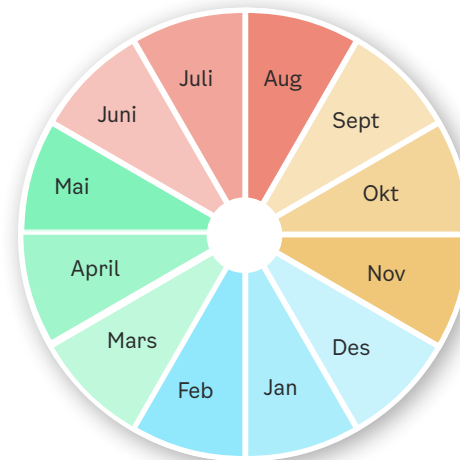
En del av fokuset på livsmestring dreier seg også om håndtering av overganger og egen økonomi. I introduksjonsprogrammet mottar deltakere en månedlig stønad og oppfølging fra introduksjonsveileder i minst to år. I videregående opplæring må deltakerne forsørge seg selv ved hjelp av Lånekassen og jobb, og de mister den tette oppfølgingen fra flyktningkontoret. Vi bruker kurset på å forberede deltakerne på å ta selvstendige valg og vurderinger, samt benytte seg av nettverk eller frivillige for å få støtte.

Eksempler på temaer vi jobber med:

ulike måter å leve et liv
muligheter og begrensninger økonomi under utdanning
interesser ferdigheter motivasjon
egenskaper verdier likestilling
å ta valg arbeidsliv nettverk velferdsstaten
utdanningssystemet jobbsøk overganger

Årshjul

Årshjul

Plan for skoleåret

Plan for skoleåret

6) Plan for skoleåret

Basert på teamene og metodene vi har presentert har vi laget en plan for skoleåret. Årshjulet er sterkt påvirket av årets to store hendelser for deltakerne: innsøking i begynnelsen av året og inntaksprøve på våren. Utover det må årshjulet må tilpasses lokale forhold og tilbakemeldinger fra elevene underveis.

AUGUST

- Vi starter skoleåret med forventningsavklaring. Utdanningsvalg for voksne er en kombinasjon av norskundervisning og karrierelæring. Mange av deltakerne har bestemt seg for videregående linje før kursets oppstart, men gjennom kurset må de dykke dypere inn i det yrket de eventuelt har bestemt seg for og de må vurdere alternative yrkesveier. I tillegg til å snakke om kurs-avgrensninger, skal august være en måned for å bli kjent med lærerne og de andre deltakerne på kurset.

SEPTEMBER

- I september jobber vi med å utvikle ordforråd innen temaer som omhandler selvinnsikt. Det dreier seg om egenskaper, verdier, ferdigheter og interesser. I klasserommet får vi besøk av rollemodeller som forteller om sitt yrkesløp, fra valg av utdanning til arbeidshverdagen som ansatt i en bedrift eller organisasjon. Det er positivt om rollemodellene har valgt uortodoks med hensyn til kjønn og yrke.

Et av fokusområdene for høsten er å lese på B1 nivå, og deltakerne gjennomfører en leseprøve med utdanningsfaglige temaer. I tillegg diskuteres det temaer som personlig økonomi og likestilling i grupper.

OKTOBER

- Deltakerne bruker oktober på å utforske nye studieretninger, og de presenterer en studieretning de ikke kjenner fra før, for resten av klassen. Deltakerne får hospitere en dag på en videregående linje, der de får undervisning og oppgaver sammen med 10.klassinger fra Osloskolen. Før- og etterarbeid er en viktig del av hospiteringen.

NOVEMBER

- I november fortsetter deltakerne med fokus på ulike muligheter i utdanningssystemet. Klassen besøker utdanningsmessen der alle Oslos videregående linjer står på stand. I tillegg besøker vi den videregående skolen Sinsen voksenopplæring, da flertallet i klassen har voksenrett.

På Sinsen får vi omvisning og presentasjon av rådgiver ved skolen, og deltakerne forbereder spørsmål. En elev fra Sinsen holder en presentasjon hvor livsmestring står i fokus, og temaene er realistiske forventninger, planlegging og struktur.

DESEMBER

- I desember er fokus på arbeidsdomenet, og da spesielt på hva de ulike yrkene innebærer av konkrete arbeidsoppgaver. I undervisningen jobber vi med lærestrategier og norskoppgaver som ligner på de deltakerne kan forvente på videregående nivå. Her er det hensiktsmessig med bedriftsbesøk eller besøk av ulike yrkesgrupper i klasserommet.

JANUAR

- Januar er måneden for innsøking for det store flertallet i klassen med voksenrett. Deltakerne deltar på et informasjonsmøte på Oslo Voksenopplæring servicesenter, som gjennomfører tester til videregående skole. Vi gjennomfører en kartlegging i klassen, for å bidra til refleksjon rundt eget valg.

Ikke alle deltakerne skal søke videregående, på grunn av språknivå. De må legge en plan for å komme på B1 nivå og søke ved en senere anledning. Vi gjennomfører innsøking på datarommet.

FEBRUAR

- I februar har de fleste deltakerne søkt seg inn på videregående, men elevene med ungdomsrett får hjelp til å søke i februar.

Det er naturlig at inntaksprøven i mars/april opptar deltakernes fokus i februar og mars. Undervisningen er derfor orientert rundt å øve til prøven på servicesenteret.

MARS

- Øving til inntaksprøve er også fokus i mars. Elevene jobber mot B1 i norsk og A2 i engelsk.

APRIL

- I april har flertallet deltakerne gjennomført inntaksprøve til videregående skole. Vi flytter fokus over på arbeidslivsdomenet igjen. Deltakerne jobber med å skrive CV og søknad, og vi gjennomfører intervjuutøring i klasserommet. Mens vi over på jobbsøking repeterer vi temaene vi jobbet med i høst: egenskaper, verdier, ferdigheter og interesser.

I mai og juni skal deltakerne ut i arbeidspraksis, enten i en bedrift som jobber innenfor ønsket yrke, eller et sted det er mulig å få seg deltidsjobb ved siden av studiene. For å klare seg økonomisk på videregående kan det være nødvendig med en deltidsjobb. Deltakerne skal selv finne praksisplass.

MAI OG JUNI

- Norsk lærer og koordinator driver oppfølging i arbeidspraksis. Målet med arbeidspraksis er opp til deltakeren. Det kan være jobb eller å få erfaring med ønsket yrke.

I juni gjennomfører vi også evaluering av kurset og avslutning for deltakerne. Mot slutten av kurset skal alle deltakerne ha en plan for skoleåret 20/21, både de som kommer inn på videregående skole, og de som må søke igjen en ved neste anledning.

Plan

for skoleåret

Plan

for skoleåret

Kilder

Kilder

Kilder

- Fjørtoft, Henning (2009) - *Effektiv planlegging og vurdering*. Bergen: Fagbokforlaget
- Haug, Erik (2018) - *Karrierekompetanser, karrierelæring og karriereundervisning*. Bergen: Fagbokforlaget
- Lillevik, Ragna & Guri Tyldum (2018) - *En mulighet for kvalifisering. Brukerundersøkelse blant deltakere i introduksjonsprogrammet*. Fafo-rapport 2018:35

Digitale kilder:

- *NOU 2016/7* - <https://www.regjeringen.no/contentassets/05a79a5ed91e40e1a80e6f-8028b21e3e/no/pdfs/nou201620160007000dddpdfs.pdf>
- *Vurdering for læring*, <https://www.udir.no/tall-og-forskning/brukerundersokelser/Om-te-maene-i-Elevundersokelsen/Vurdering-for-laring/> (31.10.2020)

Vedlegg

Vedlegg

Vedlegg 1 - Samarbeidspartnere

Forkurset er organisert innenfor rammene av introduksjonsprogrammet i Oslo, forankret i samarbeidsavtalen mellom introduksjonsprogrammet i bydelene og Oslo Voksenopplæringen (2017). Prosjektet gjennomføres i et samarbeid mellom Nav Grønerløkka og Oslo VO Helsfyr. Det pedagogiske ansvaret har ligget hos voksenopplæringen, og arbeidslivskompetansen hos Nav. Nav har også hatt ansvar for å komme i kontakt med arbeidsgivere og andre samarbeidspartnere. Prosjektlederansvaret har vekslet mellom å ligge hos Nav og VO.

Lokale bedrifter og arbeidsplasser:

Mediehus, sykehjem, byggeplasser osv. Hensikten er å vise mangfoldet av arbeidsoppgaver og yrker på ulike arbeidsplasser. Også i forbindelse med jobbsmak er det viktig at deltakerne får oversikt over ulike arbeidsmuligheter i kommunen.

Videregående skoler og høyskoler:

Deltakerne har fått hospitere på en valgfri videregående linje sammen med 10.klassinger i kommunen. Hospiteringen arrangeres av Karriereenheten i Oslo. De formidler også rollemøller – yrkesfagelever i læretiden, som kan komme på besøk til klassen.

Deltakerne har også fått omvisning med spørreunde hos **rådgiver på Sinsen VO**, som er voksenopplæringskolen på videregående nivå i Oslo.

Det er også mulig å arrangere besøk på **høyskoler og universitet** eller dra på åpen dag.

Museer og aktivitetssentre:

NHO besøkssenter, skolemuseum, arbeidermuseum.

Frivillige organisasjoner:

Dra på besøk eller invitere frivillige organisasjoner. Frivillighet er bra for å bygge nettverk, be om hjelp til å mestre hverdagen eller hjelpe noen andre (og samtidig bygge CV).

Karrieresenter:

Har ofte informasjonsdager før innsøking til videregående. Kan også potensielt bidra med rekruttering, undervisningsmateriell, individuell veiledning og annet.

Vedlegg 2

Rekruttering

Rekrutteringen til kurset foregår ved at prosjektmedarbeiderne sender ut epost med informasjon til programrådgiverne i Nav og rådgiverne ved VO-sentrene i kommunen. Programrådgivere og rådgivere sender inn aktuelle deltakere. Prosjektmedarbeiderne gjennomfører deretter samtaler med deltakerne, med utgangspunkt i samtaleguiden presentert under. Samtalen vil gi prosjektmedarbeiderne et inntrykk av norsknivå, motivasjon og mål til deltaker.

Samtaleguide - rekruttering til utdanningsvalg

Navn: _____ Fødselsnummer: _____

Telefon: _____ E-post: _____

Bydel: _____ Programrådgiver: _____

Hjemland: _____ Skolegang i hjemlandet: _____

Kan du fortelle kort hvordan livet ditt er nå? (familie, intro, hobby, bosituasjon, jobb)

Hva ønsker du å jobbe med i Norge?

Hvorfor ønsker du å jobbe med det? (interesse, trygghet, økonomi osv.)

Hva slags yrkeserfaring har du fra hjemlandet?

Er det noen andre utdanninger/yrker du kan tenke deg?

Forutsetning for å komme inn på VGS:

- Norsk kunnskaper/prøver:
- Engelsk kunnskaper:
- Matematikk kunnskaper:

Har du ønske og mulighet til å fullføre en videregående utdanning etter forkurset?

Kan du se for deg noen eventuelle hindringer, for eksempel ansvar for familie eller trang økonomi?

Fravær - diskutere den lave terskelen for fravær, spesielt på videregående.

Økonomi - snakke om mulighetene for lån/stipend hos Lånekassen og deltidsjobb under studie.

Hva slags forventninger har du til forkurs Utdanningsvalg/ Hva ønsker du å lære?

Vedlegg 3 - Informasjonsbrev til deltaker

Forkurs til videregående skole: utdanningsvalg for voksne

Du har fått plass på kurset utdanningsvalg for voksne, et forkurs for deltakere i introduksjonsprogrammet som ønsker å starte på videregående skole høsten 2021.

Hva?

Du vil i løpet av kurset få undervisning i norsk og engelsk. I tillegg skal vi jobbe med ulike temaer innenfor karriereveiledning og karriere læring. Kurset er et alternativ til praksis og arbeidslivskurs. Her er noen av temaene vi skal gjennomgå:

- Utdanningsmuligheter
- Yrker og arbeidsliv
- Kjønn og valg
- Livsmestring
- Egenskaper, interesser, verdier og ferdigheter
- CV og søknad

Hvorfor?

Målet med kurset er at du skal være trygg på ditt utdanningsvalg når du søker deg inn på videregående før søknadsfristen 1.februar/1. mars.

Vi ønsker å forberede deg på overgangen til videregående skole, slik at du har best mulig forutsetning til å lykkes med din utdanning.

Hvordan?

Vi skal ha klasseromsundervisning og dra på utflukter til skoler og arbeidsplasser. Vi skal invitere gjester til å fortelle om sin karriere- og utdanningsvei.

Når?

Oppstart er 19.08.20. Kurset holdes på onsdager og torsdager fra kl. 09 – 14 med forbehold om små endringer.

Hvor?

Helsfyr Voksenopplæring, Svovelstikka 1–3, 0661 Oslo. Møt opp i resepsjonen første dag.

Hvem?

Ta kontakt med kursansvarlige hvis du har spørsmål.

Velkommen til kurs i utdanningsvalg!

Krediteringer

- Foto: Håkon Høye (Oslo VO Helsfyr)
- Layout: Håkon Høye (Oslo VO Helsfyr)
- Utgitt av Oslo voksenopplæring Helsfyr, januar 2021

Utdanningsvalg for voksne

UTDANNINGSVALG FOR VOKSNE

Et prosjekt i samarbeid mellom
bydel Grünerløkka og Oslo VO Helfyr.

